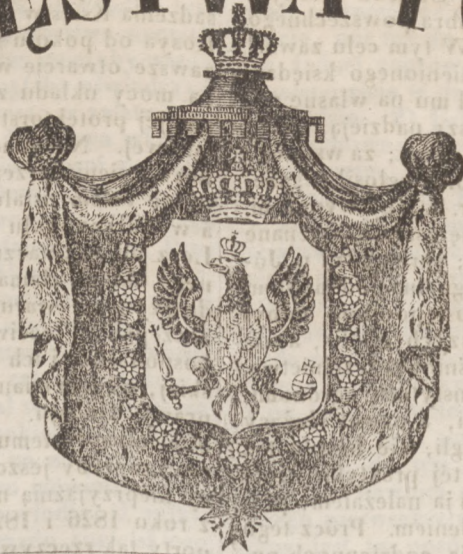

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Paryż, dn. 10. Czerwca. — Monitor zamieszcza na czele swoim następującą notę:

Posel J. ces. Mci został opatrzony przy wyjeździe swoim do Konstantynopola w ostatnich dniach Marca w rozkazy i pełnomocnictwa, oddające flotę francuską zostającą pod dowództwem wiceadmirala La Susse, pod rozkazy jego. Ostatni otrzymał rozkaz w dniu 20. Marca udania się na wody greckie. W skutek wypadków od tego czasu zaszyłych w Konstantynopolu, ujrzała się Naj. królowa angielska spowodowaną podobne udzielić rozkazy lordowi Stratfordowi de Redcliffe, swemu posłowi przy wysokiej porcie, jakie otrzymał pan de la Cour. Rządy Francyi i Anglii postanowiły dalej, aby ich floty połączone zbliżyły się niezwłocznie do Dardanelów. Rozkazy w tej mierze odeszły na d. 4. b. m. Chaptellem i Caradokiem z Tulonu i Marsylii do admirałów La Susse i Dundasa. Środki te ostrożności nie wyłączają nadziei załatwienia obecnych zawikłań na drodze pokoju.

Londyn, dn. 11. Czerwca. — Izba niższa odroczyła wczoraj wieczorem interpelacyą Layarda względem spraw wschodnich na czas nieoznaczony, ponieważ lord Russel do odpowiedzi się nie stawil.

Potwierdza się wiadomość, że kuryer rosyjski przywiózł do Konstantynopola dyktatoryczne wezwanie, aby w ośmiu dniach dywan ustąpił, bo w przeciwnym razie księstwa naddunajskie obsadzi armia rosyjska.

Berlin, d. 12. Czerwca. — N. Pan raczył zamianować dotychczasowego dyrektora górniczego urzędu Krug von Nidda, nadradzcą górniczym.

Berlin, d. 11. Czerwca. — Dziś odebraliśmy tu wiadomość z Londynu, że flota angielska otrzymała rozkaz do opuszczenia Malty i zbliżenia się do Dardanelów. Stanie więc niedługo pod Tenedos. Wiadomość ta głębokie uczyniła wrażenie, ponieważ niespodziewano się dotąd tak stanowczego wystąpienia Anglii w sprawie wschodniej. Sądzą tu powszechnie, że przychodzi teraz kolej na Rosyą ustąpienia w swych nroszczeniach i ciekawi jesteśmy, czyli Rosyą porzuci żądanie protektoratu nad Grekami w Turcyi.

Berlin, 5. Czerwca. — Przed wschodem nie widać zachodu. Cała Europa jest na wschodzie. Rządów i narodów wzrok wyteżony na jeden punkt — na Bizancjum — na Konstantynopol — na Stambul, przyswojonego posiadania i nazwiska — na Carogród, właściwej i przyszlęj nazwy stolicy dwóch części świata. Cztery lata temu państwa europejskie znajdowały się w takiej samej trudności ratowania i posiadzenia tego klucza przeznaczeń starego świata, dopelniających się w wiecznej walce pomiędzy wschodem a zachodem, jak dzisiaj. Podobne samolubstwo, podobna zawzięć, podobne wewnętrzne niepokoje, nie dozwoliły chrześcijańskiemu zachodowi podnieść ramienia przeciwko wdzierającemu się do Europy muhamedańskiemu wschodowi. Słowiańska tylko Europa, najprzód Serbia, a po jej złamaniu Polska, w połączeniu z Węgrami, dobiła się tego zaszczytu. Polityka łacińskiego zachodu wytrąciła jej z rąk palnę pierwszego zwycięstwa. Polska stała się odąd rycerzem zachodu, prawdziwym zakonem krzyża i miecza, nie w celach samolubnych widoków i zysków, lecz w rzeczywistej obronie chrześcijaństwa. Zlamawszy potęgę półksiężyca, Polska, możnaby powiedzieć, skończyła misyą swą w zewnętrznej historii świata. Misyą jej w obec upadającego muhamedanizmu przejęły katolicko-łacińska Austria i katolicko grecka Rosyja. W tej różnicy leży różność dążeń obu, a zarazem trudność zupełnej w działaniu zgody, choćbyśmy nawet nie mieli względu na polityczne obu państw widoki. Lecz Austria jest w znacznej części, Rosyja w całości potęgą słowiańską. W tej wspólności leży powinowactwo dążeń obu, a zarazem pewna potrzeba uwzględniania się nawzajem. Austria, granicząc nadto bezpośrednio z europejską Turcyą, prze na nią silnie i głównie słowiańską ludnością, będącą częścią rzymskiego, częścią greckiego (unickiego i schyzmatycznego) wyznania. Ludność tę zgrabnie użytą, w połączeniu z pokrewnymi jej plemionami w Turcyi, Austria mogłaby, w razie zamachu na Konstantynopol, rzucić z wielką przewagą siły przeciwko lądowej armii inwazyjnej, wstrzymać jej pochód i zniweczyć ambitne zamiary. Z tej strony zagraża widok Rosyi największe niebezpieczeństwo, i dla tego w dawniejszej korespondencyi uważałem, że nie Francya ani Anglia, lecz Austria trzyma

obecnie w ręku losy Turcyi. Wszystko zależy od tego, jakie Austria w dzisiejszym rzeczy zamęcie zabierze stanowisko. Trojaka tu przedstawia się perspektywa: rola pośrednicza, obrócenie się przeciw Rosyi, trzymanie się tejże. Którą drogę Austria wybierze, twierdzić z zupełną pewnością trudno. W tej chwili ustala się powszechnie przekonanie, że Austria przyjmie rolę pośredniczką. Taby dowiodło, że Austria nie zupełnie podzieliła, ale też nie odrzuca zupełnie domagań się ultimatum rosyjskiego; oraz, że zachowanie, ile możności, obecnego status quo Turcyi, byłoby i dla Austrii, w tej przynajmniej chwili, najpożądniejszym rozwiązaniem zaszłego konfliktu. Uniknąć wybuchu wojny powszechnej, byłoby głównym tej polityki motywem.

Zresztą Austria tylko jedna, może przyjąć na siebie rolę pośredniczką; jej też jednę, sądzić należy, Rosyja najprędzej jeszcze posłucha. Lecz, jeżeli na warunki pośrednictwa, Rosyja lub Turcyja, albo jedna i druga nieprzystaną; wtenczas, ponieważ w sprawie tak ważnej, i dla państwa takiego jak Austria, stanowisko neutralne jest niemożliwe, obrócenie się Austrii przeciw Rosyi, lub trzymanie się po jej stronie, stałoby się alternatywą nie do uniknienia. Jeżeli oprócz sprzymierzonych z sobą Prus, Austria ujrzy się popieraną przez jedno z państw zachodnich, mianowicie przez Anglią, bo na Francyją, która w razie zamachu na Konstantynopol chce szukać odwetu w Belgii i nad Renem, liczyć nie można; oraz i co jest najważniejszem; jeżeli będzie mogła rachować na plemiona słowiańskie w Turcyi, pierwsza alternatywa byłaby możliwą. Trzeba wszakże wziąć na uwagę, że plemiona słowiańskie uspasabiane przez Rosyą, w białym Carze północy uważają głównego swego opiekuna, i tradycyjną od wieków żywią nadzieję, że przy jego pomocy staną się, po wywróceniu dzierżawy Osmanów, prostymi sukcesorami posiadłości cesarstwa wschodniego, i zatkną krzyż na cerkwi Ś. Zofii. Z tej więc strony Austria najwięcej miałaby przeszkód do zwalczania, już dla tego samego, że jest państwem rzymsko-katolickim. To pewna, że kto będzie miał za sobą ludność słowiańską w Turcyi, ten stanie się rychlej czy później panem Carogrodu. Dla tego to kwestya protektoratu religijnego tak ważną jest dla Rosyi, bo rzeczywiście dopiero po osiągnięciu tegoż i za jego wpływem może ona być pewną, że ludność słowiańska w Turcyi w każdym razie oświadczy się za nią. Lecz z tych samych powodów kwestya ta i dla Austrii nie jest obojętną; owszem tak jest ważną, że Austria mojem zdaniem wprzód się na wojnę zdecyduje, aniżeli przystanie na rozwiązanie rzeczonyj kwestyi na wyłączną korzyść Rosyi. Chcąc uniknąć niebezpieczeństwa pierwszćj, oraz zapewnić się przeciwko następstwom żądanej przez Rosyą protektatu, Austria może się ujrzyć w konieczności chwycenia się drugiej alternatywy, której następstwem mógłby być podział Turcyi europejskiej pomiędzy dwa mocarstwa wschodnie, przecinający stanowczo węzeł kwestyi orientalnej. przez wyrzucenie azyatyżmu z starego klasycznego zakątka Europy. Coby mocarstwa zachodnie na to powiedziały, mniejsza o to. Rzecz stałaby się prędzej, niżby jej przeszkodzić mogły. Kto zresztą zgadnąć się ośmieli, jaka katastrofa w radzie potęg świata wisi już gotowa nad Turcyą. Zgon jej musi być bliskim, bo cała Europa zbiega się na jej pogrzebanie. Ten się odwołuje do wspaniałomyślności mocarza północy, aby jej życie darował, ów zagłada do pleśni prawa narodów i twierdzi, że z podobnych powodów nie można jej wyzywać do śmiertelnego boju, inny odzywa się do wysokiego stopnia oświaty europejskiej 19 wieku, inny do zagrożonej równowagi politycznej na stałym lądzie, tamten zwraca uwagę na skutki wybuchnąć mogącej wojny powszechnej, inny jeszcze, i to najgłośniej krzyczący, ogromny spadek kursu papierów, na bankructwo powszechne itd. itd. Każdy chciałby ratować, lecz jeden patrzy na drugiego, który konającemu korzystniejszą dla siebie śmierć zada.

Królestwo polskie.

Warszawa, d. 8. Czerwca. — Naj. Pan, w skutku przedstawienia JO. księcia namiestnika Królestwa, Najmilościwiej zezwolił racyl na złagodzenie kary Aloizemu Wenda, w r. 1848. za przestępstwo polityczne zesłanemu do robót ciężkich w kopalniach w Syberii na lat 18, przez uwolnienie go od robót rzeźniczych, z pozostawieniem go na osiedleniu.

Radca tajny Czetyrkiu, jenerał sztab-doktor, czynnej armii, wyjechał do Kijowa.

JW. Maciej Ordega, sędzia pokoju okręgu kaliskiego, dziedzic dóbr Szczypiorniej z przyległościami, na pograniczu za m. Kaliszem leżących, doświadczywszy błogich skutków potrojenia w jednym roku swęj

pszczelni, przez wysłanie jednego z swych sług na praktyczne pielęgnowanie pszczół, wedle metody księdza Dzierżona, w Szląsku Górnym prowadzonej, zapragnął w Królestwie Polskiem dla dobra powszechnego obznajomić miłośników pszczelnictwa z tą metodą. W tym celu zawarł umowę z panem Józefem Dzierżonem, synowcem pomienionego księdza, który właśnie uczył praktycznie tej metody; zapewnił mu na własne ryzyko wynagrodzenie od pewnej liczby osób, zagrzawszy nadzieją, że się większa liczba zbierze, które to wynagrodzenie podwyższy; za wstawieniem się do opiekuńczego rządu, wyjednał mu paszport; ogłosił w gazetach czas rozpoczęcia się tej praktyki na miesiąc Maj r. b., aby wyuczeni, jeszcze w tym roku, w czasie czerwcowego rojenia się pszczół, poznane ulepszenia w pszczelniach swoich zaprowadzić mogli; sprowadził p. Józefa Dzierżon do dóbr przez siebie posiadanych Strzegocina pod miastem Kutnem, i ten, objaśnienie takowego praktycznego postępowania, odbył rzeczywiście od d. 6. do 24. z. m. Z bliższych i dalszych okolic, a nawet z odległych gubernii i z za Bugu zebrał się miłośnicy pszczelnictwa, obywatele i ich synowie, ukształceni uczniowie instytutu agronomicznego, częściowi także właściciele ziemi i koloniści, a nawet służący przysłani od panów, którzy osobiście zjechać nie mogli; nie brakło też osób duchownych i klasztornych do wyuczenia się tej praktyki; zgola zebrało się osób dziewięćdziesiąt, do których liczby i ja należałem; praktyczne objaśnienie odbyło się porządnie i z zadowoleniem. Prócz tego doznawałem od szanownego Właściciela, obmyślenia codziennych potrzeb, przytulku, jakiego wieś dostarczyć mogła, zgola wszelkiej możliwej opieki, życzliwości i gościnności. Za to wszystko dobro, przyjmijcie dostojny sędzio! publiczne podziękowanie, płynące z holdu rzetelnej wdzięczności. — Głównie, 26. Maja 1853. Wincenty Matuszewski.

Francya.

Paryż, d. 8. Czerwca. — W części urzędowej Monitora czytamy dziś dekret pozwalający postawić posąg na cześć marszałka Sucheta, księcia Albufery, na jednym placu publicznym w Lionie.

— Rząd otrzymał wiadomości z Martyniki, że tam w dniu 12. Maja przybił okręt Aurelia z Karikal i przywiózł 313 Indian do St. Pierre. Indian poroździelano pomiędzy kolonistów. Między nimi są mężczyźni, kobiety i dzieci. Nie powiedziano pod jakimi warunkami będą pracowali ci wychodźcy u kolonistów.

— Nadeszłe wiadomości z Konstantynopola statkiem parowym Leonidasem nic nowego nie przynoszą, i tylko mówią o wielkich uzbrojeniach. Potwierdza się także wiadomość, że wicekról Egiptu Abbas basza ofiarował sultanowi pomoc w obojętym i całej armii.

— Według Debatów otrzymano wiadomość z Odessy, że Rosyanie udają się w pochód ku południowi i że między wojskiem rosyjskim wielki zapal panuje, ponieważ rozpowszechniła się wiadomość, że ma zdobyć Konstantynopol. W tej stolicy odebrano wiadomość, że wielki książę Konstantyn przybył do Odessy dla przyspieszenia uzbrojeń w Odessie. W Izmailowie rozeszła się wieść, że sam cesarz przybędzie do południowej Rosyi. Według Constitutionnela miała już flota rosyjska wypłynąć z Sebastopola i krążyć nad brzegami tureckimi.

— Wiadomości wojenne z Konstantynopola npowszechniły się dziś w Paryżu, gdzie zaczynają wierzyć więcej w wojnę i w sprzymierze Francyi z Anglią. Ludwik Napoleon postanowił w ostatecznej tylko potrzebie pochwylić za pałasz, ale jego swiata wojskowa serdecznie pragnie wojny. Opowiadają, że poseł francuzki de Lacour doręczył sultanowi notę, w której mu zaręcza rząd francuzki pomoc swoją. Podobne pismo złożył poseł angielski Redcliff. Tutajskie polskie towarzystwo historyczne podało adres do rządu angielskiego z podziękowaniem, że przeciw uroszczeniom Rosyi, jakie dawniej o upadek Polskę przyprawiły, chce wystąpić z energią.

— Wczoraj w hipodromie miał latać po powietrzu p. Lecar. Cesarz z swiata był obecnym na tém przedstawieniu. Sznury u balonu przecie tak się powikłały, że pan Lecar spadł ze znacznej wysokości i tylko zawdzięcza parasolowi który zabrał ze sobą na wszelki przypadek, iż nie poniósł śmierci i tylko okulał. Widać, że powtórne doświadczenie obierania dowolnego kierunku w płocie nieudalo się panu Lecar.

Paryż, d. 9. Czerwca. — Monitor zawiera dekret, który na mocy prawa z 28. Maja 1853. o granicach wieku admirałów, stanowi, iż wiceadmirałowie Le Blanc, Casy i Cecille i kontradmirałowie Mathieu, Lemarié i de Ricandy przechodzą do drugiego oddziału rezerwy.

— W części nieurzędowej zbija Monitor twierdzenie dziennika Times, jakoby Turcy zastąpić mogli związek państw pod opieką Europy. Jest to spekulacja, teoria, która nie mogła się stać przedmiotem dopóty układów dyplomatycznych, dopóki Turcy istnie. Na inne rzeczy zdaje się Monitor zgadzać z Timesem.

— Wczora i dziś odbywały się aresztowania. Tym razem niebyli legitymiści, ale republikanie przedmiotem pieczołowitości policyi. 50 osób aresztowano. Dowiemy się zapewne wkrótce o jakiej bagatai, niewartej wspomnienia.

— Mówią, że cesarz rosyjski odrzucił wszystkie pośrednictwa w sprawie tureckiej.

— Constitutionnel dziś powiada, że jeżeli przyjdzie do podziału Turcyi, natenczas Rosya najwięcej zyska, dział lwi, Anglia przestanie na Kandy i Egiptcie, Austria nad brzegami azjatyckimi dostanie wynagrodzenie, a Prusy zapewne w Polsce. Co do Egiptu, ten już Anglię posiadają więcej, aniżeli w czasie, gdzieby Rosyanie panowali w Konstantynopolu, a morze Śródziemne uważali za rosyjskie. Austria przez Greków i Słowian nabytych z tureczyzny nabyłaby kłopotu podobnego do tureckiego, bo Rosya mogłaby zażądać znów nad nimi protektoratu, samo dziejowe stanowisko parłoby ją w tę stronę, co do Prus, nie radzi Const. nabytku, bo Polska niedobry jest posiadłością i więcej szkody, niż pożytku przynosi swoim panom. Francyi tym sposobem niechy się niedostało, musiałaby sobie poszukać w sąsiedztwie jakiej stolicy za swój Konstantynopol i ziem za księstwa Naddunajskie.

— Na giełdzie dzisiejszej spadły wszystkie kursa, w skutek nadeszłych wiadomości z Konstantynopola i Londynu o wielkich uzbrojeniach.

Anglia.

Londyn, d. 7. Czerwca. — We względzie prawdopodobnego obśadzenia Księstw naddunajskich czyni Times uwagi następujące. „Lubo Rosya od pokoju tyltzyckiego chce swoje do posiadania prowincyi tych zawsze otwarcie wypowiedziała i takowe po kilka kroć obśadziła, jak np. na mocy układu z Balta Liman od 1818 do 1851, to nieusprawiedliwia ani jej protektorstwo nad temi krajami ani położenie ich obecne napaści takowej. Nominacya gospodarów i przywileje wewnętrzne księstw są bezwątpienia przez traktat rosyjsko turecki uporządkowane; ugody, jedynie celem ustalenia ich formy rządu, zawarło w Akermanie w r. 1826 a w Adryanopolu bezpośrednio po zawarciu pokoju r. 1829 odnowiono. Lecz nie przytaczają, że porta którykolwiek artykuł tego lub jakiego innego układu zlamala, i przyznane wówczas a przez portę nienaruszenie dotrzymane warunki nie dają z pewnością powodu żadnego do nowej zaczepki. Przeciwnie, myślą ugody tej była połowiczna niezowistość gospodarów i ich rządu, jako też nietykalność ziemi multańskiej i wołoskiej, o czem mianowicie pomysłało przez przzerwucenie Turków na brzeg prawy Dunaju. Wkroczenie więc do księstw tych byłoby po prostu obaleniem systemu rządowego przez Rosyą samą zaprowadzonego, a porcie zawszeby jeszcze było wolno, uważać to lub nieuważać za czyn tchnący nieprzyjaźnią naprzeciw sobie. Istotnie kraje naddunajskie układami z roku 1826 i 1829 i kilkukrotnymi obśadzeniami rosyjskimi są z rąk porty tak rzeczywicie wydarte, że nowe najście tychże miałyby dla Turcyi samęj mniej znaczenia, aniżeli dla Europy w ogólnosci. Ruch posuwający granicę rosyjską z Orsovy aż do morza czarnego do brzegu Dunaju, jest zdarzeniem areyważnem dla Austrii; dotknęłoby to bezpośrednio interesu handlowe całych Niemiec i prawa komercyjne, jakie Anglia mocą układu angielsko austriackiego z 1838 posiada. Kiedyśmy przed trzema, czterema miesiącami uwagę publiczności, nie zlego jeszcze nieprzypuszczającej na sprawy na zachodzie zwracali, wykazywaliśmy, że znacznie większa część pszenicy, jaką z zagranicy dostajemy w portach Turcyi i księstw na okręty ładowaną i firmom greckim w Anglii przesyłaną bywa. Głównie z tej przyczyny mamy też interes w politycznej niepodległości i wolności handlowej tych krajów i Anglia nie może z objętnością przypatrywać się zamienianiu ich w prowincje rosyjskie. Mniej jeszcze może Austria na to pozwolić, aby strumień ów, który główną arteryą państwa jej tworzy dostał się w ręce Rosyi, która by albo żegluga całą Dunaju wstrzymać, albo przy pomocy strumienia tego całym Węgram południowym zagrażać mogła. Bądź jakie bądź są stosunki Austrii do Rosyi, ofiara ta pozabawiłaby Austrią nie tylko wszelkiej godności, ale niemniej wszelkiego bezpieczeństwa, i jeżeli w radzie młodego cesarza jeden jeszcze jest dyplomata, to ten z pewnością przeciw niebezpieczeństwu temu wystąpić się odważy. Postanowienie to silne utrzymania przyocypów owych, którym car teraz po raz pierwszy jawnie na przekor postępować zdaje się, mogłoby postanowieniem Anglii, Francyi i Prus rozporządzać, i jeżeli kiedy był czas, gdzieby te cztery mocarstwa, jak roku 1840, polityce odrębnej piętego mocarstwa zapory stawić musiały to właśnie teraz nadszedł. Właściwie koniecznym do kombinacyi tej jest, aby państwa niemieckie główną rolę przy tem odgrywały, i w najgłębszym ich interesie leży, aby politykę gabinetu francuzkiego, jako też wpływ poświęcający Anglii z wpływem swoim zjednoczyły; jeżeli bowiem nadużycia Rosyi cierpieć będą, kraje ich własne nad Renem albo we Włoszech służyć będą musiały na wynagrodzenie, jakiego duma albo polityka przysła L. Napoleona zażądać może. Jeżeli z drugiej strony cesarzowi francuzkiemu na tem zależy, — amniemamy, zależy mu na tem, aby zaufanie mocarstw obcych w stopniu cokolwiek wyższym pozyskał, nastęca się mu sposobność wyborna, do wstąpienia w stosunki ściślejsze z niemi i do dania rękojmi owego zamilowania w pokoju, jakie dotąd wyznawał. Dla panującego na jego stanowisku ma sojusz poczwórny pierwszych państw Europy, z sprawą dobrą i celem pewnym, wartość większą, aniżeli wyprawa wojenna pomyslna; gdyż dopomódz mu może do przełamania terażniejszej odrębności równie martwiącej jak siły osłabiającej. Powody do kombinacyi takowej są tak silne, że w przypadku, jeżeli Rosya krok jeden jeszcze postąpi, żadnej innej warowni pokoju nie będzie. Mamy już powód do mniemania, że reprezentanci tych trzech mocarstw w Londynie w zgodności zupełnej z rządem angielskim w przedmiocie tym się oświadczyli. Zgoda tażsama panowała pomiędzy owemi czterema mocarstwami w Konstantynopolu... i Klezl, poseł austriacki, wysłany był przez kolegów swoich, aby krok ostatni celem załatwienia na drodze spokojnej uczynił. W mieszanie się osobnego jednego albo nawet dwóch mocarstw jako związkowych tureckich nieodniosłoby skutku takowego i mogłoby dać hasło do zerwania straszliwego; w wystąpieniu ogólnem Europy leży uswięcenie prawdziwe prawa krajów i pokoju. W końcu znajduje się ostrzeżenie, aby car Mikołaj węzła wszelkiego, łączącego go z Europą, nie zrywał, któreby w towarzystwie wojny europejskiej wybuchły. Najwięcej odznaczającym się w artykule tym jest zapewne ton odmienny, w jakim Times o Lud. Napoleonie mówi; gdyż dotąd nie chciała ona żadnym sposobem wierzyć w możebność porozumienia angielsko francuzkiego nawet w kwestyi wschodniej.

Turcyja.

Do Independance Belge piszą z Konstantynopola pod dniem 26go Maja jak następuje: Ozerow, jakoteż reszta sekretarzów i attaché poselstwa rosyjskiego, których książę Menżykow pozostawił, przenoszą się teraz właśnie na rosyjski okręt wojenny, który ich ma przewieść do Odessy. Kancelarya handlowa zaś i poczta pozostają, jak to już wspomnieliśmy, aż do dalszego rozkazu. Jeden z sekretarzów poselstwa, Balabine, także tu pozostaje, bez wątpienia czekając na dalsze doniesienia dyplomatyczne, jako attaché kancelaryi handlowej. Dwa parowce wojenne rosyjskie, znajdujące się w porcie, odebrały rozkaz, iżby wciąż gotowe były do odjazdu, aby na pierwszy znak członków kancelaryi, poczętę, jakoteż wszystkich tutaj żyjących poddanych rosyjskich z Konstantynopola odwieść mogły. Rozporządzenie to, doszedłszy do wiadomości publicznej, sprawiło wrażenie niejake, a pomiędzy wielu ludźmi obawę, że wkrótce kroki nieprzyjacielskie się rozpoczna. Lubo

wojna, jak się wydaje już do drzwi kołace, to jednak wcale by nas niedziwiło, gdyby się jej uniknąć udało, zwłaszcza jeżeli prawdą jest, że Reszyd basza nad załatwieniem spokojnem pracuje. W przypadku tym odwołano by się do wyroku polubownego jakiegoś mocarstwa neutralnego. Przyznania mające być poczynione chrześcianom mogłyby wtedy być uważane za skutek misji Menżykowa, i Rosya mogłaby oświadczyć, iż jest zadowolona. Urzędnicy rosyjscy jednak niewierzą w załatwienie takie kwestyi spornej i odjeżdżają z przekonaniem, że Rosya wkrótce zamach wielki wykona. Porta widać także się obawia i zbroi się zarazem na kilku punktach przeciw napadowi. Jenerał Dembinski, jak słycać, porcie usługi swoje ofiarował, ale podobno ofiarowania jego dotąd nieprzyjęto. Przeszłej soboty zgromadzili się reprezentanci Turcyi, Prus i Austrii na konferencyę w hotelu poselstwa angielskiego, celem naradzenia się we względnie pytań rozmaitych, jakie im porta ze względu na instrukcyje ich zadała. Lord Redcliffe ofiarował się, ułożyć odpowiedź zbiorową; po odrzuceniu jednak projektu tego postanowiono, przesać porcie przez pierwszego dragomana każdego z tych czterech poselstw odpowiedź jednaka, której redakcyą de la Cour miał wziąć na siebie. Postanowienie to zdaje się obudziło w stopniu wysokim gniew lorda Redcliffe, który kolegów swoich chce zawsze stawiać na miejscu pośledniejszym. Ponieważ właśnie o poselstwie angielskiem mówimy, wspomnieć nam zapewne wypada, że wypadki późniejsze dowiodły, iż pułkownik Rose, mimo nieuczynania kroku jego ze strony rządu angielskiego, groźność położenia zupełnie słusznie ocenił i istotę jakoteż rozciągłość żądań rosyjskich dobrze pojął. Tłumaczowi Aristarki, który przy układach księcia Menżykowa rolę nader czynną odgrywał, i pomyślnie udanie się tychże pod pewnym względem wziął na siebie, zagraża teraz nielaska wielce zasłużona. Mówimy: wielce zasłużona, gdyż się pokazało, że fortele nikczemne były dzwignią główną, jaką się on dla dopięcia celu swego posługiwał.

Univers podaje dwa ostatnie firmany sultana w sprawie miejsc świętych wydane. Pierwszy z nich brzmi jak następuje: »To jest mój cesarski rozkaz do mojego wezyra Hafiza Achmet baszy gubernatora Sandżaku jerozolimskiego z jego przyległościami, i do Kadego tegoż miasta. Wydany przezemnie w roku 1257. (1841.) firman cesarski rozporządzał restauracyą niektórych części kościoła grobu św., która okazała się potrzebną. Wedle później złożonego mi raportu firman ten nie został dotąd wykonany; gdyby zaś restauracya nie przyszła do skutku, kopuła grozi upadkiem i potrzebuje naprawy, który to stan rzeczy sprawdzony został przez zesłanego do Jeruzalem inżyniera; — rozporządziłmym zatem co następuje: kopuła przywróconą zostanie przez moją wysoką portę w dotychczasowym jej kształcie; gdyby coś w jej formie zmieniło miano, patriarchy grecki w Jerozolimie upoważniony jest do poczynienia przedstawię, aby żadna zmiana miejsca nie miała. Gdy nadto przyległe do kościoła grobu św. domy, używane są jako miejsce przytulku i modlitwy przez muzułmanów i zburzonemi być nie mogą, przeto wychodzące na kościół okna domów rzeczonych, mają być zamurowane. Firman cesarski, rozporządzenia powyższe obejmujący został wam przesłany. Wy zatem, gubernatorze i kady, skoro tylko odbierzecie wiadomość o tem moim postanowieniu, zarządzicie restauracyą kopuły w dotychczasowej formie, przez wysłanego ku temu ze strony wysokiej porty mojej przełożonego, postanowienie moje ogłosicie, i wykonania dopilnujecie; zaraz również okna domów sąsiednich, dla usunięcia wszelkich niedogodności zamurować każecie. Wiedźcież o tem, i szanujcie ten szlachetny podpis. Dan w Stambule w ostatnich dniach miesiąca Redjeb 1260.«

Drugi firman, ważniejszy co do treści przedmiotu, następującej jest osnowy: »To jest mój cesarski rozkaz i t. d. W celu załatwienia sporów i waśni, jakie się wszczęły między grekami i łacinnikami względem niektórych, w obrębie i poza obrębem Jerozolimy znajdujących się świętości, wydany został w ostatniej dekadzie miesiąca Gemazul 1286. (Marcu 1852.) cesarski hatyszerif do ciebie gubernatorze, i innych władz właściwych. Doszło do naszej cesarskiej wiadomości, że niektóre postanowienia tego hatyszerifu nie przyszły do wykonania. Gdy więc jest mojem cesarskiem życzeniem, aby to wykonanie przyszło do skutku, kwestya ta stała się przedmiotem obrady zebranych w tym celu ministrów naszych; aby treść hatyszerifu uczynić dobitniejszą i utwierdzić ją, aby osnowę jego uzupełnić i wyjaśnić, przedłożony został do mojej cesarskiej sankcyi akt, następnie obejmujący artykuły:

1) Chociaż oddane zostały łacinnikom klucze wielkich drzwi kościoła Bethleem, przecież służy im jedynie jak w dawniejszych czasach,

prawo wolnego przechodu przez kościół; ale nie mają prawa odbywania w nim nabożeństw, ani też wspólnego z Grekami posiadania. Nieotrzymali również łacinnicy pozwolenia do zmieniania czegoś w tym kościele, ani też do odprawiania w nabożeństwach; jednym słowem niewolno im żadnej zaprowadzić zmiany w tem co oddawna weszło w zwyczaj, a mianowicie w drodze przez kościół do groty, ani też w żadnym innym względzie. 2) Gdy odźwiernym kościoła w Bethleem jest oddawna grecki duchowny, poddany w. porty, a ten niema prawa wzbraniania przechodu przez kościół, upoważnionym do tego oddawna osobom, przeto zwyczaj ten ma być i na przyszłość zachowanym. 3) Przywrócona w grocie bethleemskiej jako uroczysty z naszej strony upominek chrześciańskiemu społeczeństwu, gwiazda, nienadaje żadnemu chrześciańskiemu wyznaniu jakiegobądź nowego i specjalnego prawa. Nigdy nienastąpi żadna w tej mierze zmiana. 4) Chrześciańskie narody, którym służy prawo odwiedzania grobu najsw. panny i odbywania tamże nabożeństw, będą mogły odbywać takowe codziennie. Najpierwi odbywać je będą Grecy, i rozpoczynać je winni ze wschodem słońca: po nich Ormianie, a po tych łacinnicy; każde z tych nabożeństw trwać może półtorej godziny, jak to z polecenia mojej w. porty rozporządzono. 5) Obadwa przyległe do wsi Bethleem i do tamtejszego klasztoru wspólne ogrody będą jak dawniej przez Greków i łacinników administrowane, bez żadnego pierwszeństwa jednych lub drugich, i także używanie tych ogrodów jest im porównie zapewnione. 6) Gdy z wyjątkiem powyższych rozporządzeń, żadna inna koncessya w drodze urzędowej, żadnemu narodowi przyznana nie została, przeto utrzymane zostaje dla wszystkich statu quo.

Posiadanie miejsc świętych w Jerozolimie zostające obecnie w rękę greków, ormian i łacinników, częścią wspólnie, częścią wyłącznie, zatwierdzone im zostaje na wieczne czasy. Gdy to rozporządzenie otrzymało moją sankcyą cesarską, polecilem jego wykonanie na mocy mojego cesarskiego rozkazu i sporządzony został przez mój cesarski dywau, niniejszy firman, który przezemnie podpisany, zostaje wam przesłany. Wy zatem, gubernatorze, Kady, Mufti i inni nadmienieni urzędnicy, otrzymawszy o tem wiadomość, zarządzicie wpisanie cesarskiego rozkazu tego do matrykuły Mehkeme i macie się do jego przepisów ściśle zastosować, niedopuszczając żadnej w nich zmiany. Wiedźcież o tem, i dawajcie wiarę temu szlachetnemu podpisowi. Dan i t. d.«

Kronika miejscowa.

Poznań, dn. 13. Czerwca. — U nas jak po burzy. Wielki wiatr, czarne obłoki na horyzoncie handlowym, a w samem nadejściu złotocznego produktu piętrzące się fale rozeszły się i znikły w jednym okamgnieniu. Targ na wełnę w Poznaniu, to sen tylko, ani wielu ujrzelimy obywateli, ani wielu kupców, interesa widać załatwiono po większej części w domu, tylko przez Poznań wszystko przeszło i oń się otarło. Wczoraj nawet ceny wełny nieco spadły, niewiadomo, czy dla wojennych pogłosek, czy dla innej przyczyny, nie wpłynęło to atoli na ogół, bo wczoraj w dniu rozpoczętego targu, już było po targu. Wczoraj od rana spadł tu rzęsy deszcz i trwał do wieczora z małemi przestankami. Ranek był bardzo zimny, ale słońce pogodnie zeszło, około 6. godziny dopiero zaczęły się na wschodzie i północy chmury zbierać, z których lunął deszcz rzęsy. Dowiadujemy się, że w okolicach Pniew spadły grady wielkie i poniszczyły plony.

Przybyli do Poznania dnia 12. Czerwca.

BAZAR: Palicki z Kościana; Kosiński z Targowej góry; Radoński z Krzyslic; Wolniewicz z Dembieza; Lipska z Ludom; Karczewska z Czarnotek.
HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Jagielski z Świątkowa; Dąbrowski z Uścikowa.
POD CZARNYM ORŁEM: Wittwer z Rzegnowa; Puffke z Rudek; Groch z Krzesinek.
HOTEL RZYMSKI: Hr. Żółtowska z Ujazdu; hr. Szoldrski z Żydowa; hr. Skórczewski z Kretkowa; książę Woroniecki i Brade z Wierzenicy; Raczynski z Noehowa; Krzyżanowski z Dzieczmiarek; Raczynski z Biernatek.
HOTEL PARYSKI: Rogaliński z Gwiazdowa; Boethelt z Trzebiślawek; Szczepkowski z Ślawina; Górski z Kurnika; Ziemiakiewicz z Swadzimia.
POD ŻŁOTĄ GĘSIĄ: Zakrzewski z Żabna; Zakrzewski z Cichowa; Zakrzewski z Baranowa.
HOTEL BERLINSKI: Dembinski z Krzekotówka; bar. Röder z Rothsürben.
POD BIAŁYM ORŁEM: Berndt z Wiel. wsi; Ciecielska z Strzałkowa; Frost z Grodziska.
POD TRZEMA LILIAMI: Jäckel z Brudzewa; Seiler z Leszna; Garlicki z Wrocławia; Klein z Siebenschlösschen; Brykezyński z Wielenia.
W mieszkaniu prywatnym: Rożnowski z Lubochni, Loga i Krynicki z Ruchocinka, ul. Rycerska Nr. 7.; Napieralowiec z Pyzdr, ul. ś. Marcina Nr. 76.; Krajewski z Przybysławia, ul. Podgórna Nr. 8.

Wystawa sztuk pięknych

w Poznaniu

rozpocznie się dnia 28. Czerwca r. b. na sali hotelu Saskiego przy ulicy Wrocławskiej, i trwać będzie do Sierpnia r. b.

Uważać ją można za jedną z najcelniejszych, ponieważ zawierać będzie przeszło 500 obrazów malarzy żyjących obecnie w Antwerpii, Amsterdanie, Arnhemie, Berlinie, Brukseli, Brunświgu, Düsseldorfie, Dreźnie, Gencie, Hadze, Halbersztacie, Kasslu, Kopenhadze, Kolonii, Londynie, Lyonie, Monasterze, Paryżu, Rotterdamie, Rzymie, Sztutgardzie i w innych miastach, oraz pomnożoną jest z biorów Najjaśniejszego Pana 19 obrazami pędzla Begasa, Beller-mann, Kalkreuta, Klöbera itd.

Spisy szczegółowe sprzedawane zostaną przy wnijsiu sali. Wstępne jednorazowe dla pojedynczych osób wynosi 5 Sgr. Wolny jedynakowoż jest abonament na cały czas wystawy po

Talarze od osoby, po trzy Talary od rodziny, i bilety takowe sprzedawac będzie w miejscu wystawy malarz Ronze lub członek komitetu przytomny na wystawie.

Poznań, dnia 11. Czerwca 1853.

Komitet Administracyjny towarzystwa sztuk pięknych.

OBWIESZCZENIE.

W wydziale podpisaney Kommissyi toczą się:

A. Okupienia rent czyli czynszów i ciężarów realnych, oraz regulacye według ustaw z dnia 2. Marca 1850., w następujących włościach:

a. w powiecie Bahimostskim:

1) w Nowym Widzimi, 2) na kolonii Kębłowskiej, 3) w Kargowie i w Line — posad chałupniczych.

b. w powiecie Bukoskim:

1) w Gninie, 2) w Jastrzębnikach,

c. w powiecie Chodzieskim:

1) w Jabłonowie, — także separacya, oraz

wynagrodzenie za prawo pastwiska i prawo do drzewa, 2) w Heliodorowie regulacya, 3) we wsi Uscz-Neudorf, gospodarstwa Nr. 43. co do odłączonych od niego posad kolonistów, 4) we wsi Uscz-Neudorf, gospodarstwa Nr. 44. podobnie jak poprzednio, 5) we wsi Uscz-Neudorf gospodarstwa Nr. 50. podobnie.

d. w powiecie Gnieźnieńskim:

1) w Arcugowie (Antolce), 2) w Grzybowie wódkach (Jozinkach), 3) w Kędzierzynie, 4) w Gaju-Makowskim i w Rudkach, 5) w Starych Kokoszkach — także okupienie serwitutów (służebności), 6) w Nowych Kokoszkach podobnie, 7) w Małachowie-Szemborowicach, 8) w Myślicinie, 9) w Owieczkach — także okupienie serwitutów (służebności), 10) w Nowaszkach — podobnie, 11) w Pławniku podobnie, 12) w Pu-

